

TOIMIHENKILÖKESKUSJÄRJESTÖ

Työeläkeuudistus 2017

**Työmarkkinakeskusjärjestöjen sopimus
26.9.2014**

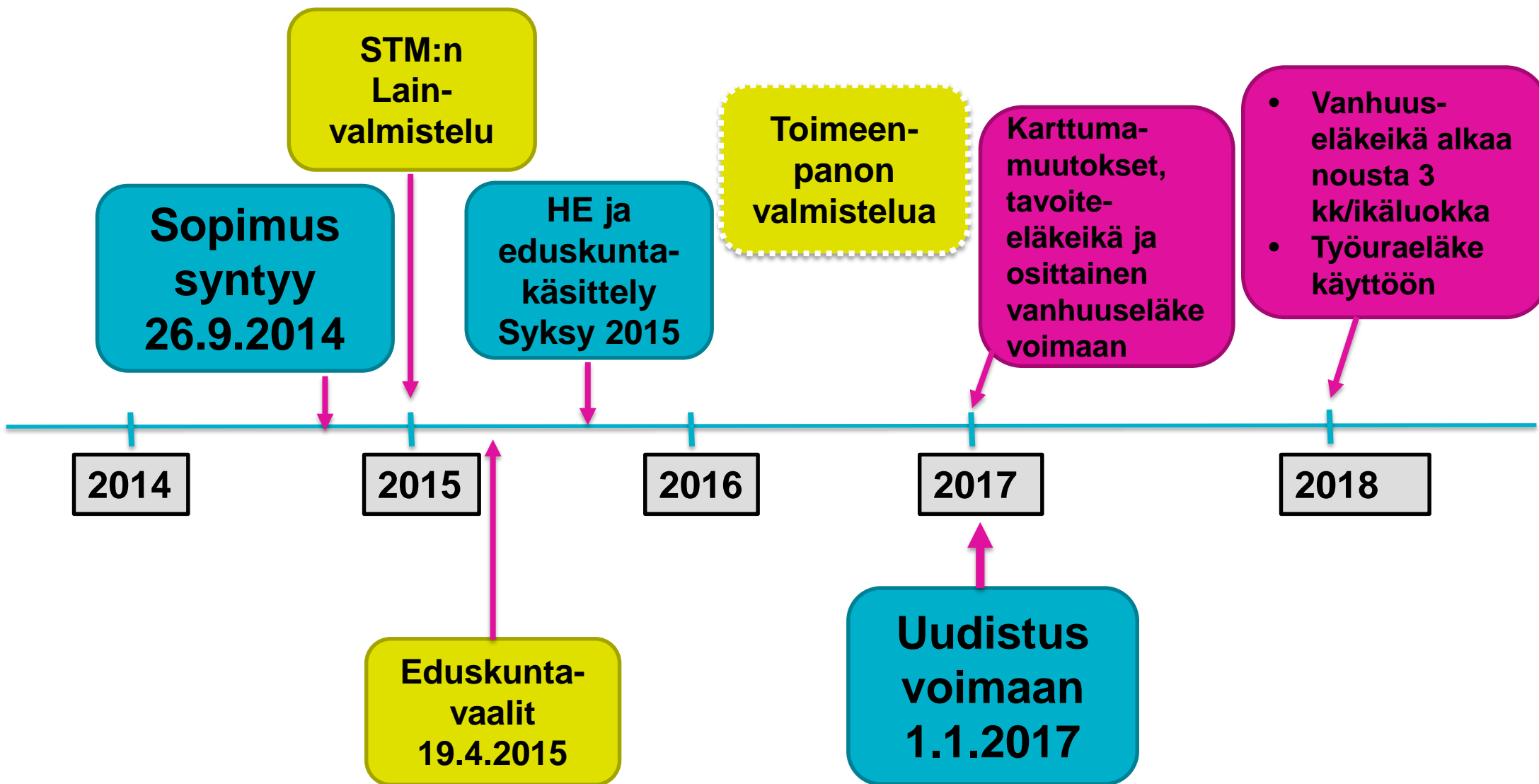

Perustelut uudistukselle

- ***Eläkkeellesiirtymisikä nousee 62,4 vuoteen v. 2025 mennessä***
 - Elinikä pitenee koko ajan. Jos työurat eivät pitene, eläkkeiden taso laskee
- ***Kestävä rahoitus***
 - Ratkaisuja tarvitaan, jotta rahat riittävät myös tulevien sukupolvien eläkkeisiin
- ***Julkisen talouden kestävyysvaje supistuu***
 - Hyvinvointipalvelujen rahoitus tarvitsee pidempiä työuria ja niistä saatavia verotuloja

Työeläkeuudistuksen aikataulu

Mikä muuttuu?

- *Vanhuuseläkkeen* alaikäraja nousee asteittain 65 vuoteen ja yläikäraja 70 vuoteen
 - nousu tapahtuu v. 1955 syntyneistä lähtien 3 kk vuodessa/ikäluokka
 - ennen v. 1955 syntyneiden eläkeikä jää ennalleen
- *Tavoite-eläkeikä* otetaan käyttöön 1.1.2017
- Eläkkeen *karttumat* muuttuvat 1.1.2017 lähtien
- *Osittainen varhennettu vanhuuseläke* korvaa osaaikaeläkkeen 1.1.2017 lähtien
- Pitkän työuran raskaassa työssä tehneille tulee mahdollisuus *työuraeläkkeeseen* 63–vuotiaana

Mikä ei muutu?

- *Työkyvyttömyyseläkkeiden* kriteereihin ei tule muutoksia
- Työttömyysturvan lisäpäivät eli ns. *työttömyysputki* säilyy (ikärajamuutos)
- *Perhe-eläke* säilyy
- *Indeksisuoja* säilyy
- *Palkattomien aikojen* eläkekertymät ennallaan
 - perhevapaat, työttömyys, sairauspäiväraha, vuorotteluvapaa

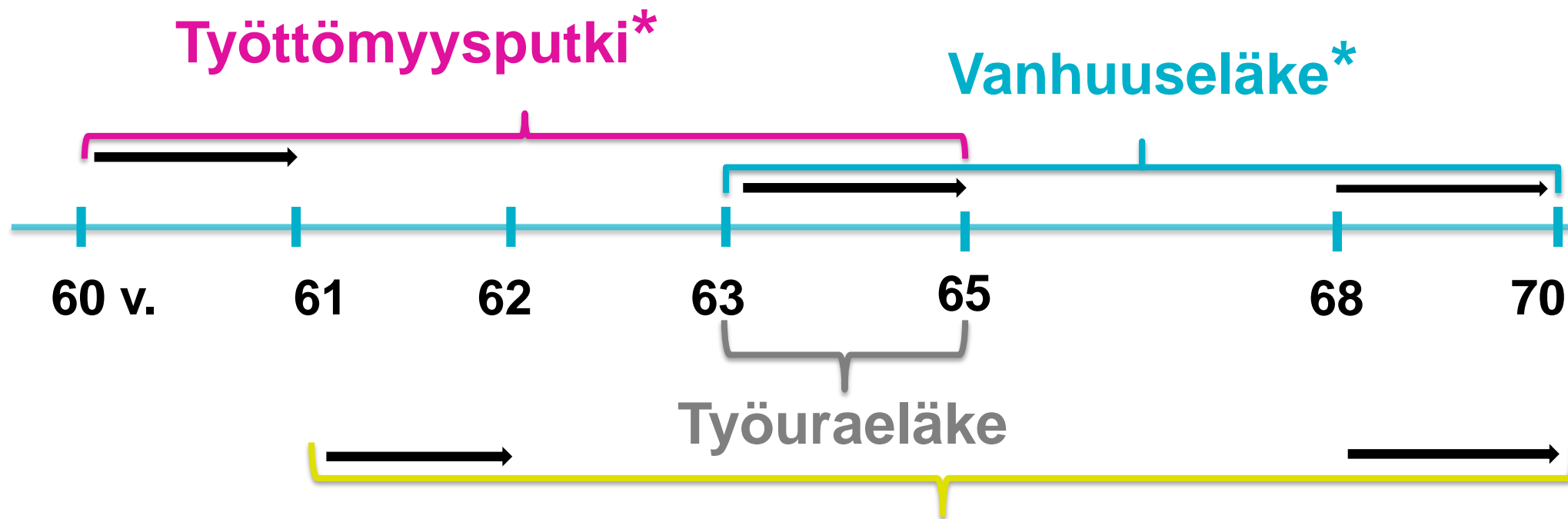
Keitä uudistus koskee?

- Uudistus koskee yksityisellä sektorilla työskenteleviä työntekijöitä (TyEL) sekä kuntien, valtion ja kirkon työntekijöitä ja viranhaltijoita
 - eläkeiän korotus koskee julkista sektoria yleisen vanhuuseläkeiän (63–68 v.) osalta
 - yhteensovittaminen julkisen sektorin erityispiirteisiin arvioidaan jatkovalmistelussa erikseen (KT, VTML, KiT, pääsopijajärjestöt ja STM)
- Vaikutukset muihin eläkejärjestelmiin (esim. YEL, MyEL) arvioidaan erikseen kolmikantaisesti
- Uudistus **ei koske** maksussa olevia eikä ennen 1.1.2017 myönnettäviä eläkkeitä

Eläkereitit ikärajoineen 1.1.2017 alkaen

(Ikärajamuutokset huomioitu v. 2030 saakka)

*v. 1961 synt. ikäraja nousee 62 vuoteen

*v. 2025 lähtien alaikäraja 62 v.

*ikärajat nousevat asteittain 65-70 vuoteen v. 2027 mennessä

Osittainen varhennettu vanhuuseläke*

Nämä STTK:n tavoitteet toteutuivat 1/2

- **Riittävä eläketurva**
 - karttumaratkaisu (työntekijän työeläkemaksun vähennyksen poisto ja tasaisempi karttuma) on STTK:n tavoitteiden mukainen: parantaa eläketurvan tasoa nykyistä oikeudenmukaisemmin
 - elinaikakerrointa lievennetään
 - työkyvyttömyyseläkkeen taso paranee
- **Nuorten eläketurvasta huolehditaan**
 - karttumaratkaisu (työntekijän työeläkemaksun vähennyksen poisto) parantaa nuorten eläkkeitä
 - rahoitus kestää pitkälle tulevaisuuteen
 - päätöksiä ei lykätty tulevaisuuteen (ikärajamuutokset koskevat jo v. 1955-syntyneitä)
- **Työurat pitenevät**
 - vanhuuseläke on selkeä ja ikäraajat ovat joustavat. Yläikäraja nousee.
 - tavoite-eläkeikä otetaan käyttöön
 - osa-aikaeläke uudistuu joustavaksi osittaiseksi vanhuuseläkkeeksi, joka voi alkaa ennen vanhuuseläkkeen alarajan saavuttamista

Nämä STTK:n tavoitteet toteutuivat 2/2

- **Sukupuolten välinen oikeudenmukaisuus**
 - perhe-eläke säilyy
 - naiset hyötyvät uudistuksista miehiä enemmän, jos mitataan koko työuran aikaista tuottoa
- **Vanhuuseläkkeen ikärajojen noston reunaehdot**
 - työraueläke pehmentää eläkeiän noston vaikutusta töissä, joissa on vaikea saavuttaa vanhuuseläkeiän alarajaa
 - ikääntyneiden turva: työttömyysputki säilyy ja työttömyysturvaan ansiopäiväraha takuu 58-vuotiaista lähtien
 - joustavat työajat: työnantajan on ensisijaisesti järjestettävä osa-aikatyö, kun työntekijä siirtyy osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle
- **Kestävä rahoitus**
 - työeläkemaksut kestävälle tasolle pitkäksi aikaa
 - vanhuuseläkerahastointia vahvistetaan
 - sijoitustoiminnan riskitaso ja EMU-puskurit ratkaistu palkansaajien kannalta tyydyttävällä tavalla
- **Työnantajien kannusteet työkyvyttömyyksien ehkäisyyn erilliseen selvitykseen**

Huonoa - vai sittenkin hyvää?

- Vanhuuseläkkeelle pääsee myöhemmin ja myös varhaiseläkereittien ikäraajat nousevat ajan myötä
 - ✓ Toisaalta ikärajojen nosto parantaa eläkkeiden tasoa ja turvaa eläkejärjestelmän kestävyyttä
- Osittainen varhennettu vanhuuseläke on tasoltaan hieman osa-aikaeläkettä heikompi ja alentaa lopullista eläkettä
 - ✓ Toisaalta mahdollisuus osittaiseen eläkkeeseen ennen vanhuuseläkkeen alaikärajaa säilyy
 - ✓ Työn tekemiselle asetetut tiukat reunaehdot poistuvat: työaika ja palkkaa ei jatkossa seurata lainkaan

Miten nuorten eläkkeistä on huolehdittu?

- Karttumiin tehtävät muutokset hyödyttävät erityisesti nuoria
 - palkansaajan työeläkemaksua ei enää vähennetä eläkkeen perustana olevasta palkasta: karttuma paranee
- Vanhuuseläkeiän nosto pienentää eläkemenoa, parantaa eläkkeiden tasoa ja turvaa järjestelmän kestävyyttä
- Työeläke alkaa kertyä jo 17–vuotiaana tehtävästä työstä
- Työeläkkeiden rahoituksesta on sovittu useiksi vuosiksi
 - laskelmien mukaan nyt sovittu maksutaso riittää työeläkkeiden turvaamiseen pitkälle tulevaisuuteen
 - tulevia eläkkeitä turvataan lisärahoitustoimilla

Miten uudistus vaikuttaa naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon?

- Naiset hyötyvät muutoksista enemmän, kun verrataan koko työuran aikaisia eläketuloja
 - tämä johtuu siitä, että naiset elävät pidempään kuin miehet
- Karttumiin tehtävät muutokset ovat tasa-arvonäkökulmasta neutraaleja
- Perhevapaiden eläkekertymät säilyvät ennallaan
- Perhe-eläkkeen säilyminen on tärkeää, sillä suurin osa perhe-eläkkeen saajista on naisia
 - perhe-eläkkeestä tehdään erillinen kolmikantainen selvitys 31.12.2016 mennessä

Keskeiset muutokset 1.1.2017 lähtien

Vanhuuseläke

- *Vanhuuseläkkeen alaikäraja* nousee asteittain 65 vuoteen
 - nousu alkaa v. 1955 syntyneistä ja on 3 kk/ikäluokka
 - vanhuuseläkeikä on 65 vuotta vuonna 2027
- *Vanhuuseläkkeen yläikäraja* nousee asteittain 70 vuoteen
- *Tavoite-eläkeikä* otetaan käyttöön. Siihen saakka työskentelemällä saa eläkkeen, jota elinajan piteneminen (=elinaiakerroin) ei pienennä
 - tavoite-eläkeikä kerrotaan työeläkeotteessa 5 v. ennen alinta vanhuuseläkeikää
- Vanhuuseläkkeen alaikärajan jälkeen työskentelemiseen kannustetaan
 - *lykkäyskorotus* 0,4 % kertyneelle eläkkeelle jokaista alaikärajan jälkeen työskenneltyä kuukautta kohti
- *Elinaiakerroin* lievenee, kun vanhuuseläkeikä on 65 v.

Vanhuuseläkkeen alaikäraja

Syntymävuosi	Vanhuuseläkkeiän alaraja
1954	63 v.
1955	63 v. 3 kk
1956	63 v. 6 kk
1957	63 v. 9 kk
1958	64 v.
1959	64 v. 3 kk
1960	64 v. 6 kk
1961	64 v. 9 kk
1962	65 v.
1963	65 v.

Mitä tapahtuu vuoden 2025 jälkeen?

- Työssä- ja eläkkeelläoloajan suhde pidetään vähintään v. 2025 tasolla (*työurasuhde*)
- Menettelytavat kirjataan lainsäädäntöön
- *Työurasuhteen* kolmikantainen tarkastelu viiden vuoden välein
 - päätetään toimet työssäolon edistämiseksi ja työeläkejärjestelmän kestävyuden varmistamiseksi
- *Ikärajamuutoksia ei tehdä*, mikäli työssäolotavoite saavutetaan muilla keinoilla, mm. työllisyyteen ja työkyvyttömyyteen vaikuttaminen
- Vanhuus- (ml. osittainen) ja työuraeläkkeen *alaikärajoja tarkistetaan v. 2030 lähtien* siten, että työssä- ja eläkkeelläoloajan suhde säilyy ennallaan
 - ikärajat nousevat enintään 2 kk vuodessa
 - ikärajat laskevat vastaavasti, mikäli elinajanodote laskee

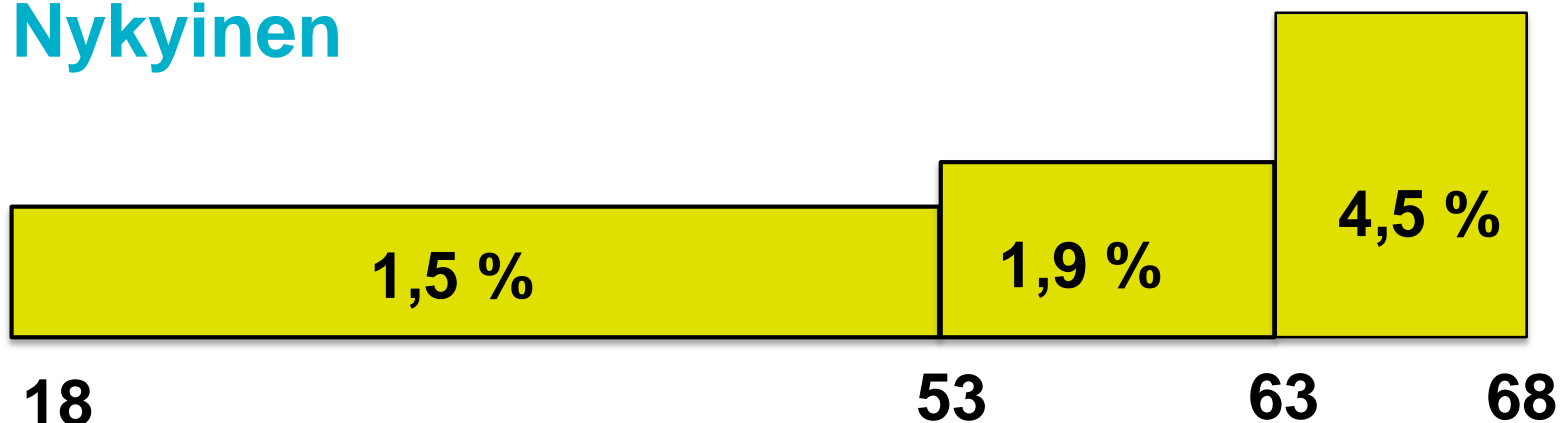
Eläkkeen karttuminen 1.1.2017

- Karttuma on 1,5 % koko työuran ajan eli 17-vuotiaasta vanhuuseläkkeen yläikärajaan
- Palkansaajan työeläkemaksua ei enää vähennetä eläkkeen perusteena olevasta ansiosta: peruskarttuma paranee
- Siirtymäaikana 31.12.2025 saakka 53–62 vuotiaiden karttuma on korotettu 1,7 %
 - tällöin myös korkeampi palkansaajan työeläkemaksu
- Vanhuuseläkkeellä työskentelystä kertyy eläkettä 1,5 %
- Vanhuuseläkkeen alarajan jälkeen lykkäyskorotus 0,4 % karttuneesta eläkkeestä jokaista lykkäyskuukautta kohti
- Työkyvyttömyyseläkkeiden taso paranee, sillä tuleva aika ulotetaan vanhuuseläkeiän uuteen alarajaan.

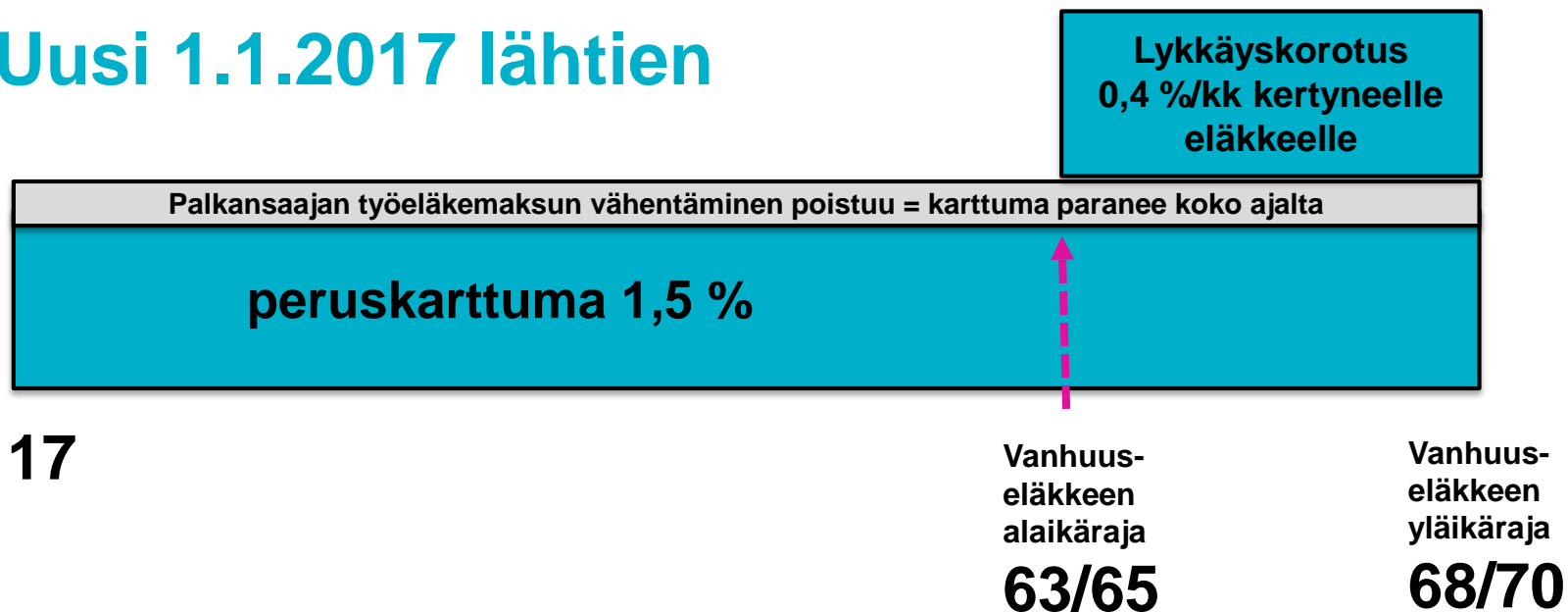

Eläkekarttumat

Nykyinen

Uusi 1.1.2017 lähtien

Siirtymäsäännös karttumissa 31.12.2025 saakka

	17–52	53–62	63–
2017–2025	1,5 %	1,7 %	1,5 %
2026	1,5 %	1,5 %	1,5 %

Lisäksi palkansaajan eläkemaksua ei enää vähennetä ja karttuma lasketaan täydestä palkasta: karttuma ovat nykyistä paremmat

Miksi uusi karttumamalli on hyvä STTK-laisille?

- Palkansaajan työeläkemaksua ei enää vähennetä työeläkkeen perusteina olevista ansioista:
 - karttuma nykyistä korkeampi heti työuran alusta alkaen
 - selkeys: eläke karttuu koko palkasta ilman vähennyksiä
 - erityisesti nuoret hyötyvät paremmasta eläketasosta
- Uusi malli on oikeudenmukaisempi, sillä työuran painottumista loppupäähän ei enää suosita
 - vanhuuseläkeiän alarajan jälkeen työskentelylle kuitenkin hyvä taloudellinen kannuste (=lykkäyskorotus)
- Siirtymäaika turvaa, ettei muutosvaiheessa aiheudu menetyksiä niille ikäluokille (erityisesti 60-lukulaiset), jotka ehtivät hyötyä muutoksista vain vähän aikaa

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

- Osa-aikaeläke korvataan 1.1.2017 alkaen osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä
- Eläke on 25 tai 50 % kertyneestä eläkkeestä
- Ikäraja 61 v. ja vuodesta 2025 lähtien 62 v.
- Joustava: Osa-aikatyön vaatimuksesta luovutaan. Ei rajoitteita työnteolle ja ansaittavan palkan suuruudelle
- Työnteosta eläkkeen ohella kertyy normaalisti työeläkettä
- Eläke pienentää tulevaa vanhuuseläkettä
 - varhennusvähennys 0,4 % kuukaudessa vanhuuseläkeiän alarajaan saakka

Työuraeläke

- Ikäraja 63 vuotta
- Edellyttää 38 vuoden työuraa, joka tehty rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavassa työssä
- Saantiedellytykset työkyvyttömyyseläkettä lievemmmät
- Äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaakausia lasketaan mukaan enintään 3 vuoden ajalta
- Työsuhteen päättymisestä saa olla enintään 1 v.
- Tarvitaan työterveyshuollon lausunto työn rasittavuudesta ja työkykyvaatimuksista sekä hakijan mahdollisuuksista jatkaa työssä
- Taso vastaa työkyvyttömyyseläkettä ilman tulevan ajan osuutta
- Yksityiskohdat ratkaistaan jatkovalmistelussa

Työttömyysturvan lisäpäivät eli ns. työttömyysputki

- Työttömyysputkeen ei tule muutoksia
- 1955–1956 syntyneillä lisäpäivien ikäraja on 60 v., tätä vanhemmilla 59 v.
- Ikäraja nousee 61 vuoteen vuonna 1957 ja sen jälkeen syntyneillä (aiemmin sovittu muutos)
- Ikäraja nousee 1961 ja sen jälkeen syntyneillä 62 vuoteen, **mikäli**
 - työurasopimuksessa v. 2012 sovitut toimet vaikuttavat tarkoitetulla tavalla (yli 60 v. oikeus tukityöhön tms. aktiivitoimiin, jotta päivärahaoikeus täyttyy uudelleen)
 - arviointi tehdään 31.5.2019 mennessä

Työelämän kehittäminen ja muutosturva

- Työnantajan järjestettävä ensisijaisesti osa-aikatyö, jos työntekijä haluaa siirtyä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle
 - työnantajan ja työntekijän sopimus, jossa otetaan huomioon työntekijän tarpeet sekä tuotanto- ja palvelutoiminta
 - muutos työaikalakiin
- Työttömyysturvan ansiopäiväraahatakuu ulotetaan koskemaan 58-vuotiaita. Voimaan viimeistään 1.7.2015
 - päiväraha määritellään vanhan palkan perusteella, mikäli uusi palkka on pienempi

Kuntoutuksen tehostaminen ja sairauspoissaolojen vähentäminen

- Kuntoutuksen kehittäminen
 - ”30-60-90 –säätö” ulotetaan työttömiin työnhakijoihin
 - kuntoutuksen yläikäraja nousee
- Psykoterapia:
 - aikuisten korvaustaso nostetaan samaksi kuin nuorilla
 - korvattavuus laajennetaan myös muiden kuin lääkärin antamaan psykoterapiaan
- Sairauspoissaoloille valmistellaan suositukset
 - selvitystyö kevääseen 2015 mennessä
 - suositukset eivät tule olemaan sitovia

Rahoitus (TyEL): Työeläkemaksut

- Työeläkemaksut (TyEL) ovat:
 - 24,0 % vuonna 2015
 - 24,4 % vuosina 2016-2019
- Perittävä työeläkemaksu on vuonna 2016 24,0 % tilapäisen maksunalennuksen takia
 - kohdistuu työntekijöille ja pienille työnantajille
 - työkyvyttömyysmeno ollut ennakoitua pienempää
- ETK:n pitkän aikavälin laskelmien mukaan sovittu maksutaso on riittävä pitkäksi aikaa myös vuoden 2019 jälkeen
 - maksutason riittävyttä arvioidaan kuitenkin uudelleen viimeistään vuonna 2019
- Muiden työeläkelakien mukaisista maksuista päätetään erikseen

Rahastointi ja sijoitustuotot

- Rahastointi on tärkeää, jotta väestön vanhetessa on varaa eläkkeiden maksuun myös tuleville ikäluokille
- Osa työeläkemaksusta rahastoidaan jatkossakin
- Lisäksi tehdään vanhuuseläkkeiden lisärahoitusta vuosina 2016–2025 työeläkkeiden pitkän aikavälin rahoituksen ja tasaisen maksukehityksen turvaamiseksi
- Jatkossa nykyistä suurempi osa työeläkevaroista voidaan sijoittaa osakkeisiin
 - paremmat sijoitustuotot turvaavat tulevia eläkkeitä ja pienentävät maksunkorotuspainetta

Työeläkemaksu ja suhdanteet (EMU-puskuri)

- EMU-puskurista sovittu v. 1997, mutta käyttö ollut ”jäissä”
- Nyt sovittu selkeistä menettelytavoista EMU-puskurin käytössä
- Käyttö mahdollista, kun Suomen talous merkittävässä ongelmissa
 - työmarkkinajärjestöjen yksimielinen arvio suhdannetilanteesta sovittujen kriteerien pohjalta
- Käyttö rajoitettu 0,8 %:iin palkkasummasta vuodessa
- Käyttö ei saa vaarantaa työeläketurvan rahoituksen kestävyyttä
- Mikäli varoja käytetään TyEL-maksun sääntelyyn, on sovittava samalla varojen takaisin keräämisestä
 - maksutason mitoittaminen korkeammalle taloustilanteen parantuessa
- Samalla arvioitava, mitä muita toimia tarvitaan työllisyystilanteen parantamiseksi

TOIMIHENKILÖKESKUSJÄRJESTÖ

Askel aikaa edelle.

www.sttk.fi